

Yhteisestä työstä hyvinvointia - opiskeluhuoltoryhmä perusopetuksessa

Helsinki 31.10.2018

Kristiina Laitinen, Opetusneuvos, Opetushallitus

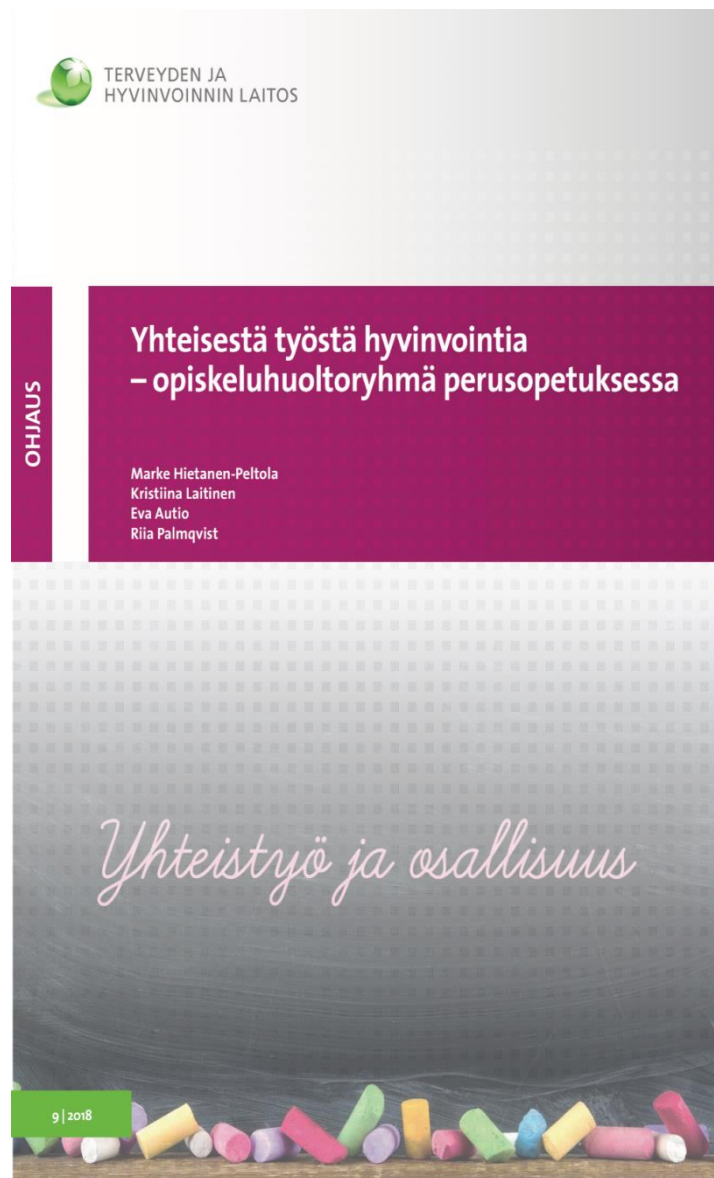
Marke Hietanen-Peltola, Ylilääkäri, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhooltoryhmä perusopetuksessa

Painotuotteena
(THL kirjakauppa) tai
pdf-versiona verkossa

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Taustaa

- Opas valmistettiin osana LAPE Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena –kehittämiskokonaisuutta
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja monialaisen, opiskeluhuollon toimijoista kootun verkoston yhteistyötä
- Tavoitteena vahvistaa opiskeluhoitoryhmien lainmukaisia toimintatapoja, yhtenäistää käytäntöjä sekä turvata oppilaiden ja huoltajien osallisuus yhteisöllisessä työssä
- Toiveena tiivis ja helppokäyttöinen julkaisu

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, joka edistää:

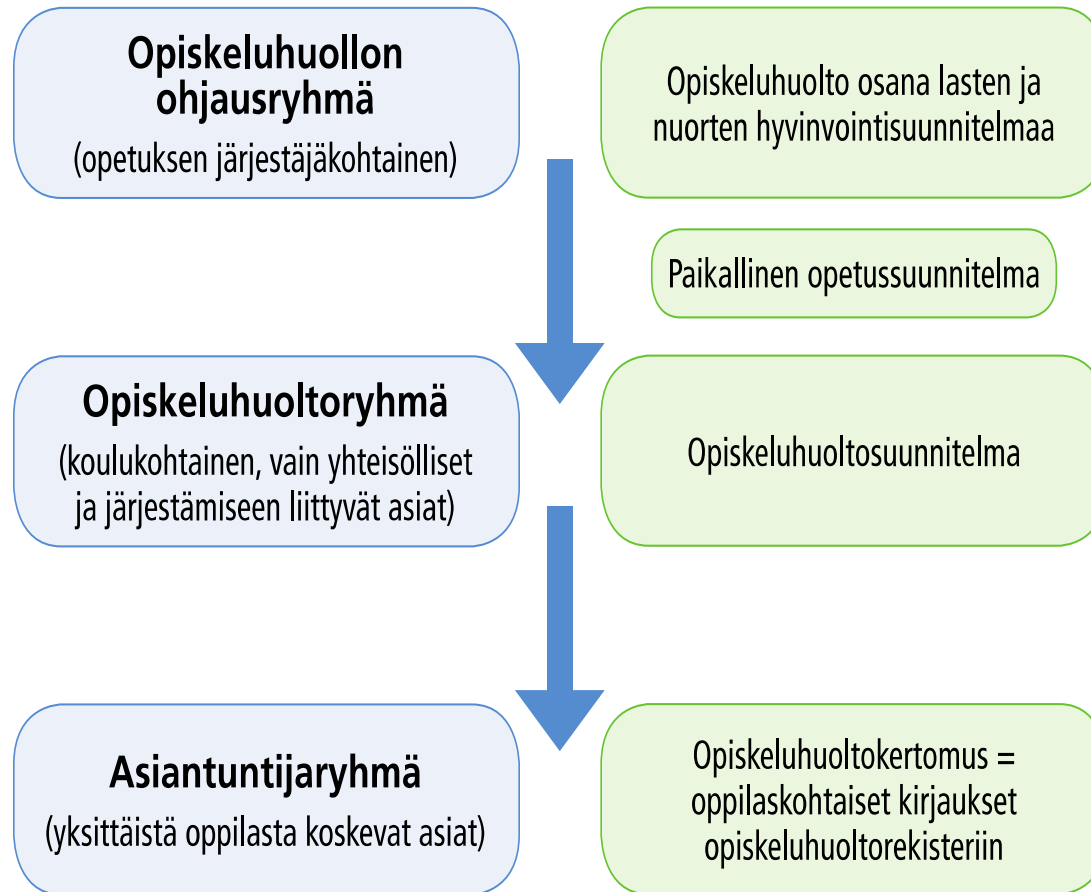
Opiskelijoiden

- oppimista, hyvinvointia ja terveyttä
- sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta

Opiskeluympäristön

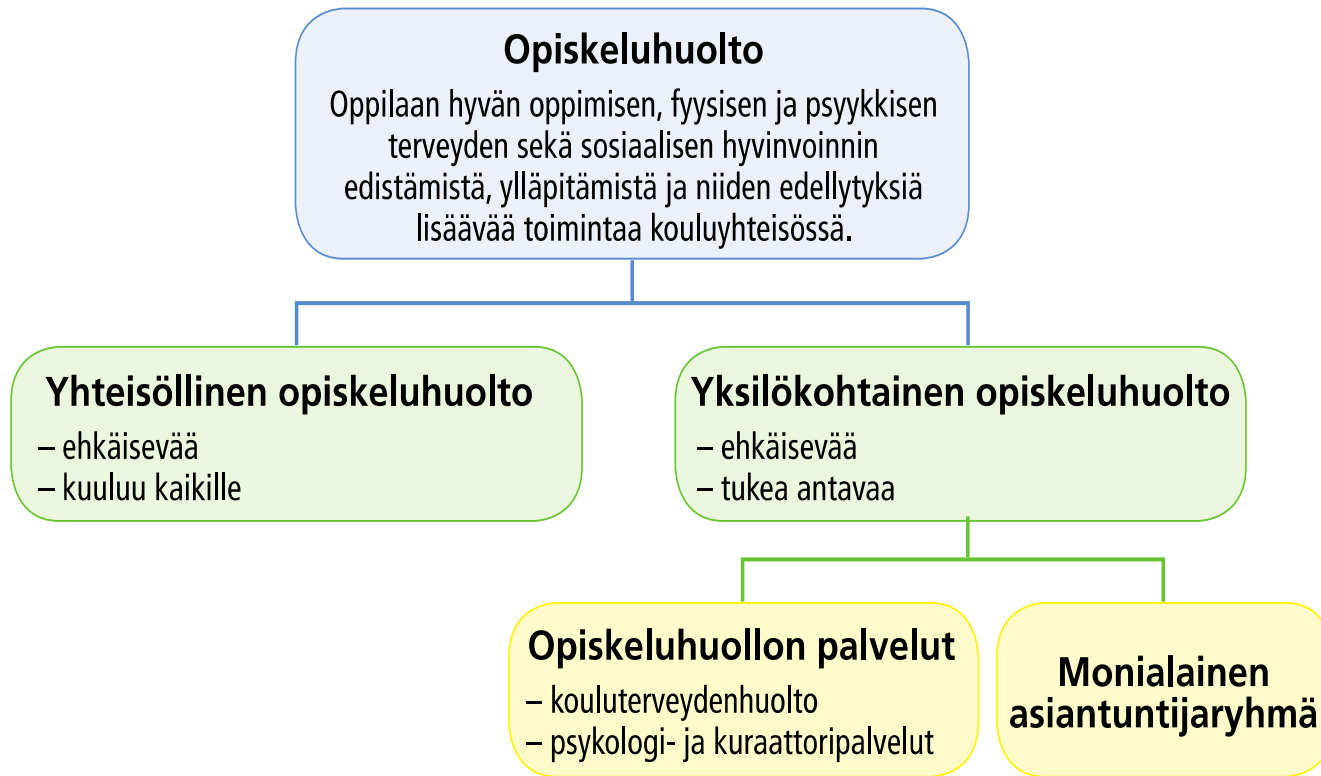
- terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Opiskeluhuollon perusrakenteet

Kuvio 2. Opiskeluhuollon johtamisen rakenteet ja suunnitelmat perusopetuksessa.

Opiskeluhoolto on kokonaisuus

Kuvio 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus perusopetuksessa.

Opiskeluhoolto kuuluu kaikille

- Opiskeluhoolto on kaikille koulun aikuisille kuuluva lakisääteinen tehtävä
- Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on koulun aikuisilla
- Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö on
 - koulun sisäistä ja
 - ulkopuolisia verkostoja hyödyntävää
- Osallisuus edellyttää oppilaiden ja heidän vanhempiansa mukaan ottamista yhteisölliseen toimintaan

Koulun opiskeluhuoltoryhmän kokoontumistiheys

Uusimaa

Kokoontumistiheys	Kyllä %	
	2015	2017
Kerran kuussa tai useammin	47	43 (69)
Noin kerran kahdessa kuukaudessa	26	28 (20)
Kerran lukukaudessa	26	28 (11)

THL: TEA
tiedonkeruu 2018

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Koulun opiskeluhoitoryhmän vakituiset jäsenet

Uusimaa

Ryhmän vakituiset jäsenet	Kyllä %	
	2015	2017
Rehtori	89	91 (97)
Erityisopettaja	91	89 (89)
Kuraattori	83	84 (91)
Terveydenhoitaja	84	81 (82)
Psykkologi	60	62 (86)
Lääkäri	4	2 (2)
Oppilaiden edustaja	8	11 (8)
Vanhempien edustaja	9	15 (5)

Opiskeluhooltoryhmän lakisääteiset tehtävät

Koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa opiskeluhoollon

- Suunnittelusta
- Kehittämisestä
- Toteuttamisesta ja
- Arvioinnista

Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.

Muilta osin ryhmän kokoonpano, tehtävät ja toimintatavat päätetään paikallisesti.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenet ja roolit 1

Oppilaat

- opiskeluhooltoryhmän itseoikeutettuja jäseniä
- tuovat opiskeluhooltoryhmään arvokasta tietoa, koska heidän kokemuksensa ovat erilaisia kuin aikuisten
- kutsutaan ryhmään riittävä määrä
- jäsenyys ryhmässä voi olla myös edustuksellista
- osallistuminen tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa ja oppia

Huoltajat

- tietoa ja kokemuksia kannattaa koulussa hyödyntää
- seuraavat lastensa koulunkäyntiä ja havaitsevat asioita, joita koulussa ei välttämättä huomata
- tuntevat lasten elinympäristön ja sen haasteet, jotka heijastuvat kouluun
- edustajia voi kutsua mukaan esimerkiksi avoimella, kaikille huoltajille suunnatulla kutsulla
- osallisuus ryhmässä voi olla myös edustuksellista

Opiskeluhoitoryhmän jäsenet ja roolit 2

Rehtori, apulaisrehtori tai muu opetuksen järjestäjän nimeämä koulun työntekijä johtaa koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää ja toimii sen puheenjohtajana

Opettaja (ml. erityisopettaja ja opinto-ohjaaja)

- huolehtii luokkansa ja ryhmänsä hyvinvoinnista ja turvallisuudesta osana opetustyötä
- seuraa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia
- havainnoi ryhmän työskentelyä ja siinä tapahtuvia muutoksia
- on avaintoimija tuen tarpeen varhaisessa tunnistamisessa ja tuen tarjoamisessa

Kuraattori

- on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen osaaja
- edistää yhteisöjen hyvinvointia vahvistamalla oppilaiden sosiaalisia taitoja, yhteisöön kiinnittymisen edellytyksiä sekä koulun ja kodin välistä yhteistyötä

Opiskeluhoitoryhmän jäsenet ja roolit 3

Psykologi

- lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija
- osaamista lasten ja nuorten kehityksestä, tunne-elämästä, mielenterveyttä suojaavista tekijöistä ja vuorovaikutussuhteista

Terveydenhoitaja

- terveyden edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen asiantuntija
- vuosittaisissa terveystarkastuksissa ja vanhempien tapaamisissa terveydenhoitajalle muodostuu käsitys oppilaiden ja luokkien hyvinvoinnista
- tuo laajojen terveystarkastusten yhteenvedot opiskeluhoitoryhmään

Koululääkäri

- on lasten ja nuorten fyysisen ja psyykkisen kasvun ja kehityksen sekä niiden pulmien lääketieteellinen asiantuntija
- tapaa laajoissa terveystarkastuksissa kaikki 1., 5. ja 8. luokkien oppilaat ja heidän vanhempansa

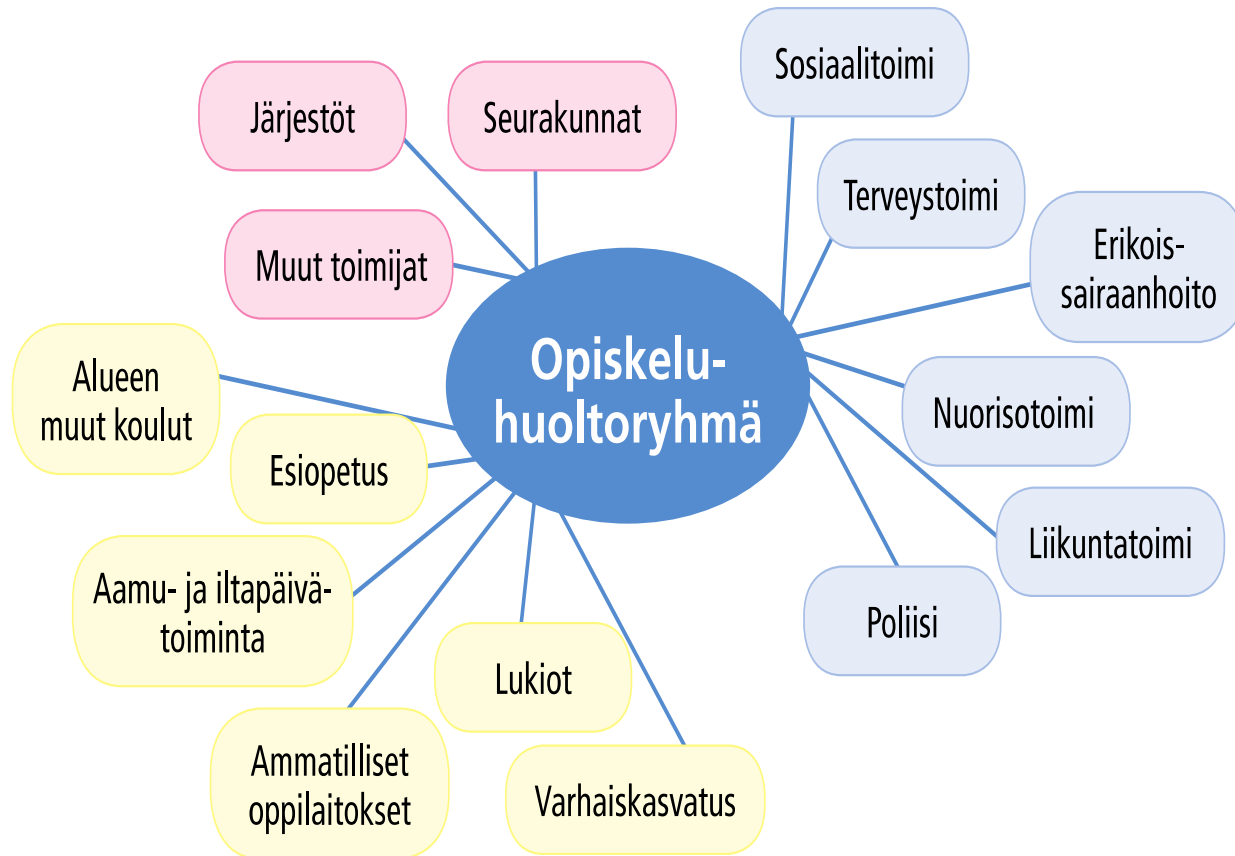

Koulun sisäinen opiskeluhuollon yhteistyö

Kuvio 4. Koulun sisäinen opiskeluhuollon yhteistyöverkosto (K. Laitinen, 2018)

Koulun ulkopuolinen opiskeluhuollon yhteistyö

Kuvio 5. Koulun ulkopuolinen opiskeluhuollon yhteistyöverkosto (K. Laitinen, 2018).

Opiskeluhuoltoryhmän tehtävät

Esimerkkejä

1. Opiskeluhuollon kokonaisuuden koordinointi

- Osallisuuden varmistaminen
- Tietopohjan kokoaminen
- Vuosittaisten aikataulujen suunnittelu ja tiedottaminen

2. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö

- Suunnitelmien valmistelu ja päivittäminen
- Vuorovaikutuksen ja ryhmädynamiikan tukeminen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

3. Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon liittyvät tehtävät

- Monialaisen asiantuntijaryhmän työn ohjeistaminen
- Opiskeluhuoltopalvelujen saatavuuden seuraaminen
- Alueellisista yhteistyökäytänteistä sopiminen (hoitoketjut)

4. Akuutteihin hyvinvoinnin riskeihin reagoiminen

Tietoa yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi

Kuvio 6. Opiskeluhoultotyön suunnittelun tietopohja (K. Laitinen, 2017)

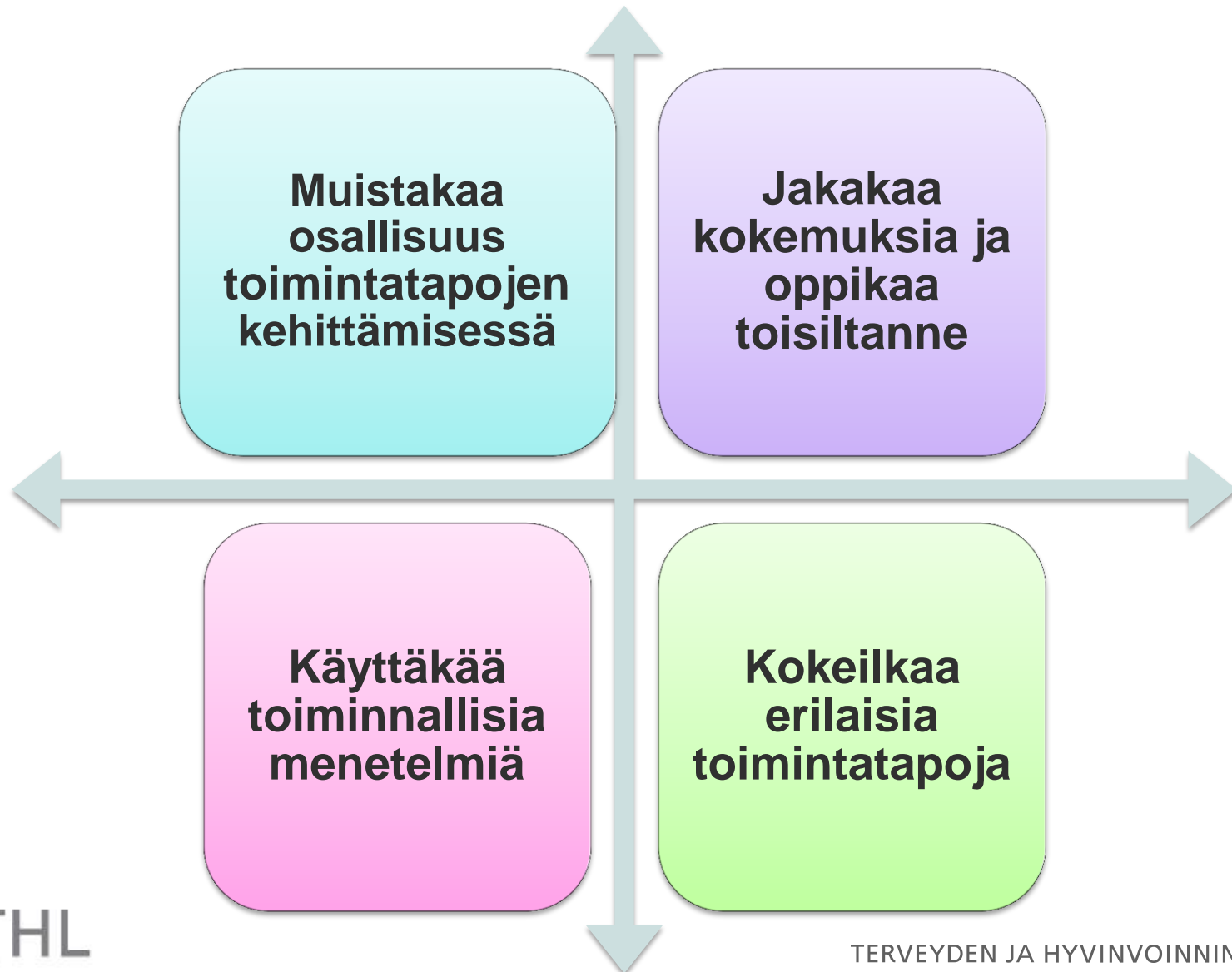
Koulun opiskeluhuoltotyön arviointi

- Tehdään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti, vuosikellon mukaisesti
- Arvioidaan sekä yhteisölliseen työhön että yksilökohtaisen työn yleiseen koordinointiin liittyviä ryhmän tehtäviä
- Oppaassa ehdotuksia arviointikysymyksiksi, esim:
 - *Mitä tietoa on käytetty yhteisöllisen työn suunnitteluun, kehittämiseen ja tavoitteiden asettamiseen?*
 - *Miten yhteisön hyvinvointia on seurattu ja edistetty?*
 - *Onko koulussa kannustava ja positiivinen vuorovaikutuskulttuuri?*
 - *Miten opiskeluhuoltopalvelut on järjestetty koulussa ja ovatko ne oppilaille ja huoltajille helposti saavutettavissa? (resurssit, vastaanottoajat, määrääajat, yhteydenpitotavat)*

Koulun opiskeluhuoltoryhmän työskentelyn arviointi

Ovatko ryhmän työskentelytavat tukeneet tavoitteiden saavuttamista?
<ul style="list-style-type: none">ryhmän kokoonpano, oppilaiden ja huoltajien osallisuus
<ul style="list-style-type: none">kokoontumistiheys ja kokouksen kesto
<ul style="list-style-type: none">työskentely laissa säädettyjen tehtävien mukaisesti (ei yksittäisten oppilaiden opiskeluhuollollisia tai pedagogisia asioita)
<ul style="list-style-type: none">kokouskäytännöt ja työnjako, mm. asialistat ja muistiot
<ul style="list-style-type: none">suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin varatun ajan riittävyys
<ul style="list-style-type: none">vuosikellon laatiminen ja toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">ryhmän toiminnasta tiedottaminen
<ul style="list-style-type: none">työskentelyilmapiiri ja ryhmän jäsenten kokemus kuulluksi tulemisesta
<ul style="list-style-type: none">täydennyskoulutus ja perehdytys
Onko opiskeluhuoltoryhmä päivittänyt koulukohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman?
<ul style="list-style-type: none">oppilaiden ja huoltajien osallisuus laatimisessa/päivityksessä
<ul style="list-style-type: none">monialaisuus valmistelussa
<ul style="list-style-type: none">paikallisten opiskeluhuollon linjausten huomiointi (opetussuunnitelma, opiskeluhuollon ohjausryhmän linjaukset, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)
<ul style="list-style-type: none">suunnitelman seurannasta sopiminen
Miten opiskeluhuoltoryhmä on onnistunut tehtävissään?
<ul style="list-style-type: none">oppilaiden terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen ja seuranta
<ul style="list-style-type: none">akuutteihin hyvinvoinnin riskeihin puuttuminen
<ul style="list-style-type: none">kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen ja seuranta
<ul style="list-style-type: none">koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen (ml. kiusaamisen ehkäisy) ja seuranta
<ul style="list-style-type: none">seurannassa käytävien tiedonkeruiden tulosten tiedottaminen ja käsittely henkilöstön, oppilaiden, huoltajien ja yhteistyötahojen kanssa
<ul style="list-style-type: none">osallisuuden edistäminen (oppilaat, huoltajat, koko henkilöstö)
<ul style="list-style-type: none">toimintatapojen yhtenäistäminen ja kehittäminen
<ul style="list-style-type: none">henkilöstön opiskeluhuoltotyöhön vaadittavan osaamisen edistäminen ja seuranta
Millaista opiskeluhuollon kehittämiseen liittyvää yhteistoimintaa opiskeluhuoltoryhmällä on ollut?

Oppaan opit käytäntöön

Kiitos!

